

Conversa amb Sebastià M. Bardolet

ABAT DE MONTSERRAT

PER SEBASTIÀ BENET

L'abat Oliba va ser el gran impulsor de la vida monàstica a la Catalunya del segle XI. Abat de Ripoll i de Cuixà des de la primera del segle i bisbe de Vic, va convertir en un petit cenobi (c. 1023) —precedent de l'actual monestir— l'ermita de Santa Maria, una de les ja existents des del segle IX, i va fundar també els monestirs del Canigó i de Sant Feliu de Guíxols. Fins a principis del segle XV Montserrat va dependre de Ripoll, i el 1409 es constitueix en abadia. El primer abat en fou Marc de Vilalba i el seu mandat coincidí amb un moment crític de la història de Catalunya. Martí l'Humà, darrer rei de la Casa de Barcelona, mor sense successió i el Compromís de Casp atorga la corona a Ferran d'Antequera.

Durant més de mil anys Montserrat ha estat testimoni privilegiat de la història de Catalunya, n'ha viscut i n'ha patit tots els problemes, i ha superat crisis internes provocades principalment per raons polítiques, conseqüència del centralisme que es va imposar a partir de l'hegemonia de dinasties foranes.

Al llindar del segle XXI, Montserrat continua fidel al seu doble compromís amb la fe —seguint la regla de sant Benet— i amb Catalunya, que ha servit en circumstàncies crítiques, algunes de ben properes.

Costa d'imaginar que el monjo que tinc al davant sigui el successor del mític abat Oliba, el cent desè abat de Montserrat, i per això he volgut fer una síntesi des dels orígens del monestir, perquè la nostra memòria històrica és força dèbil, i no ens podem exposar al risc de perdre els orígens i la identitat com a poble.

Sebastià M. Bardolet i Pujol va néixer a Torelló (Osona) el 1934 en una família nombrosa que tal vegada el va entrenar per viure en comunitat. A nou anys va ingressar a l'Escolania i, després de cursar els estudis eclesiàstics al monestir mateix, va ser ordenat sacerdot el 1960. Va cursar musicologia i cant gregorià al Pontifici Institut de Música Sacra de Roma, i reintegrat a Montserrat dirigí el cor de monjos i va ser —durant nou anys— prefecte de l'Escolania, càrrec que va deixar per a ser secretari

QUAN ENCARA ERA ABAT DE MONTSERRAT EL SEU PREDECESSOR, CASSIÀ M. JUST, ATENENT AMB ELL UN VISITANT: MIQUEL MARTÍ I POL.

de l'abat Cassià M. Just, que el nomenà prior del monestir el 1978. La comunitat, després de la renúncia de l'abat Just, el va elegir abat el 27 de febrer de 1989.

Si hagués d'esmentar els trets més característics de la seva personalitat, citaria la cordialitat i la discreció. En la seva participació al Concili de la Tarraconense va fer propostes molt equilibrades, alhora raonables i agosarades, que no van ser assumides.

L'abat Sebastià M. Bardolet està sempre molt ocupat i ha costat molt trobar un dia per a conversar sense presses. Per això —després d'al·ludir a la protecció de sant Sebastià, que compartim— li plantejo de seguida la primera qüestió.

—En una reunió recent, un jove cristià va afirmar que per als joves el Concili Vaticà II és una referència que no té cap sentit, cosa que, curiosament, coincideix amb l'actitud actual del Vaticà. Com ho interpreteu?

—És veritat que per a molts cristians el Concili Vaticà II és un fet passat, amb unes conseqüències històriques, però desproveït lamentablement de la força engrescadora i oportuna que va tenir en aquell moment. Hem d'acceptar que la

societat i l'Església dels anys noranta no són ni poden ser les mateixes que les dels seixanta. Cal una renovació constant per a poder donar oportunament el missatge evangèlic. La llàstima és que aquesta adaptació als temps sovint s'ha fet servir d'argument per a no acceptar ni les línies bàsiques de revitalització del Vaticà II, que mantenen tot el vigor. Ben segur que les raons que devia tenir aquest jove que esmenteu no eren pas les mateixes que mouen alguns sectors del Vaticà.

—L'Església considera la secularitat culpable de la descristianització creixent, quan en realitat és un estadi de major maduresa de la societat, i d'alliberament de tuteles alienes. No caldria que l'Església assumís aquesta situació com un signe dels temps, i que plantegés l'evangelització a partir d'aquesta realitat?

—Alguns ambients de l'Església consideren la secularitat com a culpable de l'actual descristianització. És una actitud massa simple; podria voler dir no haver entès o no haver volgut entendre que el Vaticà II va proclamar oficialment que l'Església assumia i respectava l'autonomia de les realitats terrestres, i esti-

1989. L'ABAT BARDOLET, EL DIA MATEIX DE LA SEVA BENEDICCIÓ, AL BELL MIG DE LA FAMÍLIA MONTSERRATINA, MONJOS I ESCOLANS.

mava el nostre món tal com era per tal de poder-ne llegir amb ulls evangèlics tots els signes dels temps i poder-li oferir l'esperança de la Bona Nova. Penso que en el tema secularització —com en tants altres temes— és delicat de generalitzar i convé molt concretar els termes que es fan servir. Sí que la secularització ens ha pogut portar inconvenients, com en porta la clericalització; però ningú no pot negar que també ha aportat grans avantatges, que cal saber aprofitar positivament. Convenia trencar carcasses, convenia alliberar l'Església i els cristians de moltes servituds, convenia anar a les raons bàsiques i calia minimitzar superficialitats que havien pres aires massa transcendents. Convenia fer cristians adults, madurs, responsables dels seus actes, i no invertebrats que sempre necessiten una closca que els protegeixi, segons l'encertada semblança que es va fer famosa.

—Els temples no s'han buidat només per efecte de la laïcitat. L'Església s'ha anat allunyant del món real, i llavors no pot ajudar gaire a viure l'Evangeli avui, i de retop s'han anat estenent el desencís i la frustració entre els cristians que van veure en el Concili Vaticà II noves perspectives per a l'evangelització. En aquest context global, creieu que la celebració d'un concili d'una petita església particular pot aportar una

nova dinàmica?

—En una de les sessions conciliars a Sant Cugat em va fer rumiar molt la intervenció d'un que comentava el subtítol d'una proposta que parlava dels «cristians allunyats». Qui s'ha allunyat de qui?, es preguntava. I val la pena de preguntar-nos-ho ben francament. Ens és tan fàcil de quedar tranquils esquivant responsabilitats evangelitzadores!

Ara!, tinguem present que la posició del deixeble de Jesús sempre serà incòmoda: ell no és d'aquest món, però és en aquest món. El cristià ha de poder ser llum per a poder ajudar un món que estima, un món que és estimat per Déu, un món a través del qual Déu manifesta la seva misericòrdia. L'Església no està feta per a viure en un Tabor constant...

Sobre això que deïeu d'un context global de desencís, voldria dir el següent: Per una banda, tots sabem com influeix en la nostra vida la força de l'ambient general. Però no estic d'acord amb aquells que, massa convençuts del sentiment de frustració general, llancen la tovallola a la primera, perquè es pensen que no hi ha res a fer. Això voldria dir renunciar a la força de l'Esperit, voldria dir no creure en el gra de mostassa, voldria dir refiar-se més del que podem fer que no pas del que som i del que, a través nostre, pot fer el Senyor. Els cristians no podem perdre mai aquell punt

d'utopia que ens empeny a ser fidels a l'evangeli, malgrat que totes les «previsions» hi van en contra. Amb això vull dir que un Concili Provincial no pot ni podria pretendre reformar tota l'Església. Té un àmbit determinat i uns límits molt evidents (i tant!). Però això no obsta perquè puguem fer servir tots els recursos vàlids d'una convocatòria semblant per anar dinamitzant la vida de les nostres comunitats eclesials. Si no, sempre estariem amb els braços plegats.

Jo admiro aquella gent plena de fe que, amb constància exemplar, van picant el ferro cada dia, encara que els que passen se'n riguin. Jesús, si es passegés pels nostres pobles i ciutats, també s'admiraria de la gran fe de molta gent, com es va admirar de la fe del centurió, de la cananea, de la vídua que donava una petita almoina. Són aquests els qui, sabent-ho o no, fan Església... A l'Església, la nova dinàmica només li pot venir de la força interna de l'Esperit, que bufa quan vol i com vol.

—Al Concili de la Tarraconense es va constatar que algunes diòcesis petites són molt actives, que altres hi van aportar poc, que hi havia divergències entre les diòcesis més importants i, sobretot, no es va entendre la manca d'unitat episcopal a l'hora de demanar una conferència pròpia. Aquesta situació, pot ser el resultat de la política de

nomenament de bisbes del Vaticà? Com és que els capellans més estimats de les comunitats no solen arribar a bisbes?

—És evident que la dinàmica d'un grup humà, tant si es tracta de l'Església com d'un altre col·lectiu, depèn en gran part d'aquell que hi ha al davant. No hi ha cap bisbe igual que un altre, com no hi ha dues diòcesis iguals. I cal assumir sempre la realitat. Dit això, és clar que les diferències poden ser també el resultat de factors històrics i socials que els criteris personals i la missió pastoral han de tenir en compte.

Sobre el punt de la conferència episcopal pròpia, malgrat que en reconec les dificultats, lamento profundament que no es pogués arribar a un consens per al reconeixement oficial de la unitat real de l'església catalana. Les raons més clares per a oposar-s'hi són explícitament polítiques. Jo —sense entendre-hi gaire— sempre he pensat que l'Església s'hauria de poder organitzar no per fronteres estatals i criteris polítics, sinó per criteris naturals i pastorals. Això donaria més llibertat, força i autoritat moral als nostres bisbes, que ara potser no sempre les poden tenir, perquè han d'adaptar-se massa a criteris administratius i a sensibilitats diferents...

L'altra qüestió, la del nomenament de bisbes, és ben complexa. Dubto que pugui existir la fórmula perfecta, però segur que n'hi ha una de millor que l'actual. Sembla que ara no es tenen prou en compte les realitats concretes de cada diòcesi i no es pot escoltar la veu dels cristians interessats. Hauria de poder ser una decisió màximament participada (no parlo de sufragi universal), dialogant amb àmplies zones significatives del poble de Déu. Els criteris que l'haurien d'inspirar —a part dels pastorals, evidentment!— haurien d'estar d'acord amb els nivells de sensibilitat que normalment es donen en el context social, lingüístic i cultural; s'hauria de tractar l'afer amb tota dignitat i tot respecte, però fugint dels secretismes, que no afavoreixen res de bo.

—A la fi va arribar la «recognitio» de Roma a les conclusions del Concili de la Tarraconense. La intervenció del nunci Tagliaferri a la clausura va ser un presagi de l'actitud del Vaticà. Fins a quin punt el retard d'un any ha pogut neutralitzar les esperances que va despertar el Concili? No ha estat una mostra de desconfiança envers l'església catalana? No ha arribat el moment de descentralitzar l'Església, i de respectar l'autonomia de les esglésies

locals? El nou nunci Lajos Kada ha agreujat encara els malentesos amb l'episcopat català en qüestionar l'atenció pastoral als castellanoparlants.

—Em penso que els bisbes mateixos ja es van expressar prou clarament, tot lamentant aquest retard. No els feia quedar gens bé. I en va sofrir les conseqüències sobretot la bona fe d'aquells que s'havien pres amb il·lusió i esforç tot l'afer del Concili Provincial. No tinc cap argument per a dir que aquest retard va ser una mostra de desconfiança envers l'església catalana; però no és gens estrany que fos interpretat així. I, ja que ho esmenteu, diré que he trobat molt oportuna i necessària la reacció del nostre bisbe i del seu auxiliar, després de les manifestacions del nunci actual a «Vida Nueva».

Hi ha molt camp per córrer en la descentralització de l'Església. Encara costa de conciliar la sincera comunió amb el bisbe de Roma (que té la missió de la unitat i de confirmar els germans en la fe) i la necessària responsabilitat episcopal de cada bisbe en la seva autonomia local. Sobre això m'ha interessat molt una conferència de l'arquebisbe John R. Quinn, antic president de la Conferència Episcopal dels Estats Units, que tracta d'aquest tema amb molta llibertat i molt respecte.

—Què opineu de la figura ambigua dels nuncis, mig ambaixadors d'un Estat i mig bisbes de l'Església, i sense cap base evangèlica?

—Crec que ja he contestat quan he dit que l'Església s'hauria de regir sempre per criteris pastorals i no politicoadministratius. És una figura, la del nunci, que podria canviar molt. A més, depèn molt de la persona que l'exerceix, de la manera com l'exerceix i del tarannà i la tradició del país. Recordem que a Espanya el nunci Dadaglio va fer un bon servei en uns moments ben compromesos. Estic segur que els bisbes agrairien l'existència d'una ajuda fraternal que els facilités la relació amb Roma, però tenint molt clar que l'autoritat a la diòcesi són ells. Estic temptat de dir que en una bona eclesiologia la figura d'un diplomàtic no tindria lloc.

—En el famós «davantal» del Concili català, que va obtenir un gran consens, s'afirma que cal acceptar tant el model d'evangelització dels que busquen seguretat, com el dels que estimen el risc i busquen altres models. Creieu que l'Església institucional actual està en disposició d'assumir aquesta

proposta, si, fins ara, ha optat clarament pel model conservador? Reconeixerà efectivament la participació dels laics i, encara més, de les laïques, dins de l'Església? Promourà la creativitat de les comunitats en la litúrgia? Respectarà la llibertat d'investigació dels teòlegs? Obrirà els seus mitjans de comunicació als cristians crítics? Deixarà d'imposar uns criteris morals que la societat i molts cristians consideren obsolets? Assumirà la causa dels pobres, esdevindrà ella mateixa pobra i es distanciarà dels poders fàctics que generen pobresa?

—Quantes preguntes! Quan n'hi ha tantes vol dir que tot allò que anhelem encara no ho tenim, tot allò que lícitament somiem encara no s'ha realitzat.

Vejam, per resumir: Tot això s'anirà posant a lloc a mesura que els qui formem l'Església —alliberats dels ròssecs de tantes menes— ens anem empapant del sentit genuí, exigent i obert, de l'Evangeli.

Em direu que aquesta resposta no em compromet a res. És veritat, però també diria que és la que ens compromet més.

—És inevitable parlar del «calaix de l'abat», nom que es va donar a la proposta que va fer al Concili, de presentar al Vaticà, com un annex, les propostes a què els bisbes no podien donar suport, però que recollien opinions d'una bona part dels pares i mares conciliaris. Què se n'ha fet?

—Algú encara m'hi fa broma. I jo responc que, el calaix, el tinc ben guardat. Vés a saber si algun dia encara ens pot fer servei! No? Va ser una senzilla proposta feta amb tota la bona intenció i amb ganes d'ajudar. Després vaig fer un esforç per entendre el no; però continuo pensant que hauria estat una magnífica oportunitat de col·laboració lleial per a la nostra Església. Ens va faltar a tots una mica més de coratge?

—Jesús no va ser un estricte observant dels preceptes de la seva «església». No va ser un moralista. Estava més disposat a perdonar que a acusar. No va discriminar les dones. Va ser acusat de blasfem per la sinagoga, que va ser instigadora del seu assassinat. Com és que l'Església s'ha allunyat tant de l'exemple de Jesús? Què caldria fer per recuperar-lo.

—Gràcies a Déu podem trobar molts testimoniatges actuals de cristians fidelíssims a l'exemple de Jesús. I això et conforta.

Tenint ben clar que, «Església», ho som tots, és evident que tots necessitem

una conversió constant, una continuada aproximació a la veritat de l'evangeli. Els cristians massa sovint parlem de l'Església com si fos una realitat fora de nosaltres. I això ens impedeix d'implantar-nos-hi seriosament i de sentir-nos-en coresponsables. El primer pas és saber acceptar l'Església tal com és. L'Església (amb majúscula) és al mateix temps mare i meretriu, deien els Pares antics; i, mentre estigui en aquest món, sempre serà una barreja de santedat i de pecat: Església redimida i Església encara per redimir. Aquest misteri ens inquieta, però al mateix temps ens estimula i ens dóna esperança.

Pensem també que l'estructura de l'Església no és pas, ni de bon tros, la cosa més important. El més important és el Crist i la seva voluntat i el compromís de salvar tothom. Per això, per sobre de moltes altres coses, ens preocupa de veritat que tothom pugui tenir un coneixement del Crist i poder tastar la bonesa de Déu.

—Certament l'estructura no és pas el més important de l'Església, però és innegable que en condiciona la vida. D'altra banda, el fet de reconèixer-se pecadora seria positiu si adoptés mesures eficaces de conversió, però, si no, sembla més aviat un recurs per a continuar igual, com si l'estructura de pecat fos inevitable. Veieu cap sortida a aquesta situació?

—Teniu raó! No n'hi ha prou de sentir-se pecadors, i continuar igual! Això seria un contrasentit. Si la conversió és sincera, s'han d'anar fent passos coratjosos per tal de superar tot allò que entorbeix la diafanitat del missatge. D'aquesta diafanitat, gràcies a Déu, en tenim també signes ben clars; jo penso en l'Església de la marginació, en l'Església sofrent, en l'Església del silenci, en l'Església de la simplicitat... Tenim la sort que podem estar de veritat esperançats; perquè en Jesucrist ja hem vençut. Si l'aplicació d'aquesta victòria en nosaltres és més lenta o més ràpida, no ens ha de fer perdre de vista que el terme sempre és el Crist. Per al cristià el sentit pasqual de la vida no ha de ser una paraula bonica, és una realitat que cada dia ha d'anar descobrint. I normalment no es descobreix si no és en la contradicció, en el dolor i en la creu. En una paraula, i dit d'una altra manera: Jo em fio de l'Esperit, que és qui porta l'Església, encara que a vegades no entenc pas per quins camins ens fa passar...

—Creieu que és repetible una figura

1995. L'ABAT SEBASTIÀ FELICITA EL CORREDOR LAURENT JALABERT, GUANYADOR DE LA PRIMERA ETAPA DE LA VOLTA CICLISTA A CATALUNYA QUE ACABAVA A MONTSERRAT.

com Joan XXIII, o tal vegada les reformes haurien de ser promogudes des de l'Església de base?

—Ja sé que sonarà a resposta de manual, però ho crec sincerament així: Déu dóna a l'Església el papa que necessita en cada moment. El meu parer és que, després de Joan Pau II, necessitarà un altre Joan XXIII. Però, desenganyem-nos i no visquem de nostàlgies: aquest nou Joan XXIII, si ve, serà diferent del que hem conegut!

—Què opineu de l'emissora COPE, finançada en part per la Conferència Episcopal Espanyola, i que és un exemple de manca d'ètica informativa?

—La seva titularitat exigeix una manera de fer clarament evangèlica. Per a molta gent és clarament l'emissora dels bisbes. Si per la raó que sigui no se'n poden controlar les orientacions, crec sincerament que s'hauria de renunciar a l'empresa. I, per això, alguns dels nostres bisbes molt lloablement se n'han desentès. Mai una emissora lligada a l'Església no hauria de permetre que als seus programes es faci l'apologia de la discòrdia i s'atii el foc contra la convivència, quan hauria de donar exemple d'actituds evangèliques.

—Sou monjo de l'orde que sant Benet va fundar al segle VI. Quina és la funció del monacat cristià al llindar del segle XXI?

—En els seus trets fonamentals penso que el monaquisme continua essent d'actualitat. Sant Benet exhorta el monjo que cerqui Déu de veritat. Li dóna unes pautes senzilles però exigents. L'actualitat de la vida monàstica radica en l'intent de subratllar els valors

1995. EL PARE ABAT INTERVÉ A L'ACTE D'ATORGAMENT DELS PREMIS CRÍTICA «SERRA D'OR».

fondamentals, perennes, de l'evangeli, en contrast constant amb la dèria de superficialitat i de materialisme que la nostra societat provoca. La gratuïtat, els valors del treball, del silenci, de la simplicitat de vida, la pregària i l'ambient favorable per a la reflexió, tan important per a aprofundir en la pròpia vida, la mateixa comunitat de béns, la vida fraternal en comú, l'acolliment..., són aspectes que, viscuts amb tota senzillesa i amb sinceritat de vida, poden ser també al segle XXI un camí magnífic per a viure una vida donada al Crist i fer-lo conèixer als altres. Penso que tot plegat —sempre que es visqui sincerament— és un gran servei que el monaquisme pot fer encara a l'Església i a la societat. Necessitem homes i dones que —amb una vida coherent— subratllin els valors de l'esperit.

—Durant molts segles Montserrat ha tingut un paper important per a la vida cristiana i nacional de Catalunya. Tenint en compte el context religiós, social i polític actual, què podem demanar a Montserrat?

—Montserrat ha de mirar primer de tot d'evitar un doble escull contradictori: pensar-se que és el centre de tot això que heu dit, o bé, segonament, recloure's en el seu petit món amb l'excusa que en el context actual ja hi ha qui es preocupa de tot allò que en temps passats, per suplència, va haver de fer.

Quan penso en tot el que significa Montserrat i en tot el que s'espera de nosaltres, dono gràcies a Déu, però al mateix temps tremolo.

Què podeu demanar a Montserrat? Doncs, que sigui fidel a les seves vocacions de monestir i de santuari. Cap de

13 D'ABRIL DE 1996. L'ABAT REP A MONTSERRAT EL NOU NUNCI A MADRID, LAJOS KADA, ACOMPANYAT PEL CARDENAL RICARD M. CARLES.

les dues no és fàcil: però totes dues són magnífiques i plenes de possibilitats per a ajudar humilment a la vida cristiana i nacional de Catalunya. Voldriem ser fidels a la nostra vocació de monjos, donats plenament a les coses de Déu. Al mateix temps, voldriem ser uns dignes servidors d'aquest poble devot de santa Maria que constantment puja a la muntanya, i poder donar a tothom una paraula de vida i d'esperança. La situació de Montserrat és privilegiada, ho sabem. D'aquí ve la responsabilitat de l'acolliment. Tot això no és fàcil. La nostra comunitat té les seves limitacions de tot ordre, però troba una magnífica compensació en la comprensió i en la col·laboració dels fidels, i sobretot en l'expressió de fe, tan variada segons l'origen o la formació, quan es fa palesa en les diverses manifestacions al santuari.

—Aquest any en farà cinquanta de l'entronització de la Mare de Déu de Montserrat, que va motivar la primera gran celebració col·lectiva de Catalunya després de la guerra civil. S'ha previst algun acte commemoratiu?

—Efectivament, estem a punt de començar a celebrar el jubileu de l'Entronització de la Mare de Déu de Montserrat, sota el lema «Santa Maria, honor de tots els pobles». Molts encara recorden aquell 27 d'abril de 1947 com un fet irrepetible. Montserrat, i més en concret la devoció a la Mare de Déu, va ser el mòbil d'una jornada que es pot ben dir històrica. Va ser la primera vegada que, després de la desfeta de la guerra, els catalans de tot signe i tendència es van retrobar en un gest de reconciliació nacional; va ser la primera manifestació cívica i popular de la catalanitat

que no havia mort; va ser una multitudinària demostració d'amor a la Patrona de Catalunya com mai no s'havia fet. Va ser un molt oportú impuls per al desvetllament cívic i religiós d'un poble que no volia morir.

Anem preparant aquest aniversari. I voldriem que no fos solament un record del passat. Montserrat vol continuar essent un signe de la proximitat i de la presència de la Mare de Déu enmig del poble, al servei de l'Església i amb ganes de ser útils a la societat, promovent el diàleg, el retrobament i la reconciliació, i estant atents als sectors allunyats i més necessitats. Penso que el sentit d'aquesta celebració ha d'estar obert a tothom.

Què és pot demanar, doncs, a Montserrat? Que siguem fidels a tot això.

—Déu n'hi do!

Certament, Catalunya seria diferent si no hagués comptat sempre amb tot allò que és i representa Montserrat. Ha estat asil, refugi, espai de diàleg, i avançada en el seguiment de l'evangeli segons els signes dels temps... I continua essent-ho.

De fet, Montserrat, sense tenir cap poder espiritual ni temporal, ha contribuït a la pervivència i fins a un cert punt a la normalització d'un país —Catalunya— en conflicte constant amb el centralisme hispànic, i sovint incomprès per l'Església de Roma. Aquest compromís ha costat a Montserrat un preu molt elevat, però s'ha guanyat l'agraïment i l'afecte del poble com cap altra institució.

L'herència que ha rebut l'abat Bardolet no és lleugera, però ell la porta sense esforç aparent, amb un estil obert, dialogant, bonhomí, el més adequat per a una època tan conflictiva com l'actual. ♦

Edicions Destino

MIQUEL DE PALOL

El Legislador

Edicions Destino

JORDI COCA

L'Emperador

Edicions Destino

PREMI JOSEP PLA 1997

MIQUEL DE PALOL

El Legislador

Un relat de ciència ficció,
una història romàntica,
una reflexió ètica sobre
els grans enigmes de l'humanitat.

JORDI COCA

L'Emperador

La novel·la més ambiciosa i més
perfecta de Jordi Coca.

BIBLIOTECA ANY PLA

EL CARRER ESTRET

CARTES DE LLUNY

CINC HISTÒRIES
DEL MAR

EL QUADERN GRIS

VIDA DE MANOLO

Cinc obres bàsiques
de Josep Pla per commemorar
el centenari
del seu naixement.